

FDI -kongressen 2011: Mexico by, 14.–17. september

Dramatikk og vitenskap

Årets tema for FDI var *New horizons in oral health care* og fagprogrammet spente fra nye kariesparadigmer og folkehelseperspektiver til estetikk. Og: En nordmann ble valgt inn i vitenskapskomiteen.

Det er svært sjelden Norge har kandidat til Science committee eller vitenskapskomiteen (se ramme om FDI). Som tannlegenes forrente stemme utad, skal FDI's vitenskapskomité trekke opp de langsiktige retningslinjene innen internasjonalt tannhelsepolitisk arbeid. Generalforsamlingen, hvor kandidaten skal presentere seg, er derfor et viktig forum å følge. Det er her, blant de stemmeberetigete, at valgkampen drives.

Generalforsamlingen ble mer preget av politikk enn av tannhelse, men Norges utsendte hadde gjennomslag på begge områder.

Det er stor konkurranse om komitévervene, og det kreves et målrettet arbeid for å bli synlig med sitt budskap. Sammen med mange andre drev den norske delegasjonen valgkamp for sin kandidat. Budskapet for Norges og Selikowitz' del var vitenskapelig, og dreier seg om å få oral helse på helsekartet som en del av ikke-smittsomme syk-

Nyvalgt leder i FDI, Orlando Monteiro de Silva og Harry-Sam Selikowitz har begge arbeidet intenst for å få oral helse på FNs agenda.

dommer (non-communicable diseases (NCDs)). Arbeidet for å gjøre dette temaet synlig har pågått i flere år, og Selikowitz stilte til valg for første gang i fjor for en annen komité, men uten å bli valgt.

Men før valgene foretas, skal forsamlingen gjennom flere dager med politiske diskusjoner, i møter og mottakelser fra tidlig morgen til sen kveld.

Den norske tannlegeforening var representert ved visepresident Jørn André Jørgensen, informasjonssjef Morten H. Rolstad, og kandidat på valg til FDI's vitenskapelige komité, Harry-Sam Selikowitz.

Hvor ble det av tannhelsen?

Det var ikke bare NTFs visepresident som har lest regnskapene på flyet over, og sett at FDI har pådratt seg et regnskapsunderskudd. Det vokser fra dag til dag under kongressen. Dette ble første punkt på programmet, og tok mye av

oppmerksomheten fra de vitenskapelige diskusjonene på generalforsamlingen.

Mexico

- 111 millioner mennesker
- Mexico introduserte sjokolade, mais, chili og Caesar-salaten til resten av verden
- Aztec-ordene tomat, sjokolade og avocado kommer også fra Mexico
- Mexikanske barn får presanger 6. januar i stedet for julaften. De feirer ankomsten av de tre vise menn
- Mexico by ligger på mellom 2 240 m og 3 700 m. Den er bygget på en innsjø, engang flytende hager, og synker mellom 15 og 20 cm i året.
- Mexicos største eksportartikkel er olje.

Mexico har verdens nest høyeste pyramide og slående vakker natur.

– Her reiser jeg halve verden rundt, men hvor ble det av tannhelsen? sa en representant fra Østerrike nest siste dag. Den nye kariesmatriksen, resolusjonen om tannbleking og om NCDene klarte ikke helt å konkurrere om oppmerksomheten med regnskapsrapporten.

Visepresidenten i NTF, Jørgensen, stilte spørsmål ved FDI's økonomi fremover. Treasurer, dr. Tin Chun Wong forklarte at et av FDI's problemer er de synkende deltakerallene på kongressene. Dette har vært et problem de siste fem årene, hvor deltakelsen har gått ned med 20 prosent. De lokale kurstillbudene er mange og konkurransen stor. Hun redegjorde videre for økonomien i fjorårets kongress i Salvador da Bahia i Brasil.

Her sprang den første bomben: 40 prosent av utgiftene til fjorårets kongress var ikke gjort rede for. 40 prosent av kvitteringene var rett og slett ikke der. Det gikk et sus av stemmer gjennom salen, og rekken av talere ble raskt lang.

Tonen var innledningsvis ganske høflig. En interessekonflikt ble nevnt i en bisetning, og etter ytterligere noen innlegg fikk vi vite hva denne konflikten besto i. Presidentens kone hadde overtatt arrangementet av fjorårets kongress. Den lokalt oppnevnte arrangementskomiteen, som skulle ha arran-

Ingen populær mann, avtroppende president i FDI Roberto Vianna, til venstre. Videre sitter president elect, Orlando Monteiro de Silva, generalsekretær Jean-Luc Eiselé, mens treasurer Tin Chun Wong står på talerstolen.

gert FDI-kongressen, arrangerte istedet kun den brasilianske årskongressen.

Den la de to uker før FDI, i stedet for å slå de to sammen. På denne måten kom det to tusen deltakere til FDI, mens det som vanlig var rundt åtti tusen deltakere på den nasjonale kongressen.

FDI's budsjetter og avtaler for kongressen 2010 var dimensjonert for åtti tusen deltakere.

Talelisten ble lang, men presidentens respons uteble. Etter enda noen innlegg tok han ordet:

– Ja, ja, ja, vi vet vi ikke fikk det til, og så da? I Brasil betaler vi, vi holder ikke på med detaljer. Jeg er ingen bok-

fører! Interessekonflikt? Kommer ikke det helt an på hvem som ser? Dere får heller saksøke meg i stedet for å komme med slike beskyldninger, sa den avtroppende presidenten for FDI, Roberto Vianna fra Brasil. Den brasilianske tannlegforeningen følte seg i skuddlinjen. – Hvorfor er alle ute etter oss? Vi er ikke tyver! En taler repliserte at det hadde vært forskjellige synspunkter på den saken. Akkurat det ble ikke utdypet.

Hvem hadde underskrevet kontraktene for Salvador-kongressen? Presidenten kunne ikke huske denslags detaljer, dessuten var han ikke til stede da det skjedde. Ikke at han visste akkurat hvor det var heller. Eller?

Visepresident i NTF, Jørn André Jørgensen, var ofte på talerlista.

Dette er FDI

- FDI World Dental Federation ble etablert i Paris i 1900 som Fédération dentaire internationale og er en organisasjon for alle verdens tannleger. FDI har 156 medlemsorganisasjoner fra 137 land og territorier og representerer nesten en og en halv million tannleger fra hele verden. Alle medlemmer av NTF er automatisk medlemmer av FDI.
- FDI organiserer alle verdens tannleger. Organisasjonen har som mål å styrke båndene mellom tannleger fra hele verden og synliggjøre viktige områder gjennom internasjonalt arbeid.
- En av de viktigste tingene ved FDI er den årlige kongressen, som er et viktig møtested for tannleger fra hele verden og for utveksling av ideer.
- FDI får sine inntekter fra medlemsavgifter, vanligvis fra den årlige kongressen
- FDI er offisielt anerkjent av Verdens helseorganisasjon, WHO og av FN, og sammen med Council of Nurses, the World Medical Association og the International Pharmaceutical Federation danner de the World Health Profession Alliance.
- FDI har for tiden programmet Live Learn Laugh, som involverer nasjonale tannlegeorganisasjoner og er finansiert av Unilever, for å fremme tannhelseprogrammer i mer enn 40 land.
- FDI's hovedsete er nylig flyttet til Geneve.
- Nordmenn som tidligere har innehatt sentrale posisjoner i FDI: Knut Gard, generalsekretær, Ivar A. Mjør, medlem av fagprogramkomiteen og Asbjørn Jokstad, medlem av den vitenskapelige kommisjonen.

Landene på N satt på samme rekke. Her er Norges naboer fra Nigeria.

Mange talere tok til orde for større transparens og mer kontroll, deriblant Jørgensen.

Ved Salvador-kongressen ble det gjort en hel rekke feil. En av hovedforklaringene ble sagt å ligge i flyttingen av FDI's hovedkontor fra Frankrike til Sveits, samt skiftet av generalsekretær, noe som gjorde at FDI var uten administrativ ledelse i et halvt år. Det betød at det heller ikke var noen form for overlapping eller informasjon om hva som hadde skjedd tidligere. Dagens generalsekretær startet bokstavelig talt med blanke ark.

– Det må være en tid for at folk tar ansvar for sine handlinger. Man kan ikke si – Å, jeg så ingen ting, jeg var ute og reiste. Jeg har ikke underskrevet noe. Åh – men ER det en signatur der? Og den er min? sa den Thailandske delegaten.

– Dette er en såpeopera! utbrøt en annen.

Ny kariesmatrix, folkehelse og bleking

De vitenskapelige diskusjonene var hva de fleste hadde kommet for, og det ble tid til noen faglige diskusjoner.

– Det er ikke enighet om hva karies er og ikke er. Hvilke andre vitenskaper bruker fremdeles den samme definisjonen og teorien som da det ble utviklet på 1850-tallet? spurte Michael Glick, leder av Science committee og redaktør av JADA.

– Det trengs en ny kariesmatriks, som organiserer de forskjellige teoriene, og som kan utgjøre et startpunkt. En har ingen god vitenskapelig bedømming av kariesaktivitet. Her trengs det en ny strategi, sa Glick.

Han nevnte også at det er en produsentproblematikk innen karies, som også må tas hensyn til. Her trengs en ny terminologi og en ny internasjonal standard.

– Vi er ikke vitenskapsmenn, vi er praktikere. Vi har ikke tid til å sette oss inn i kompliserte matrikser med sju – åtte nivåer. Vær vennlig å se på hvilket ekstraarbeid dere påfører oss, innvendte en delegat fra Østerrike.

En ny kariesmatriks er så enkel at den vil kunne brukes både av vitenskapsmenn og praktikere, repliserte Glick.

Skal en forbedre folkehelsen eller pasientens helse? En viktig distinksjon, hvor skillet mellom den praktiserende tannlege og vitenskapsmannen går.

Resolusjonen om bleking: Det gjøres et arbeid for å gjøre bleking eksklusivt for tannleger. Det er bare tannleger som skal kunne utføre bleking. Det var mange skeptikere i salen til idealet om at tenner skal være «hvite som en toalettskål», som en delegat fra Malaysia uttrykte det. Men hva når det er dette pasienten ønsker?

Blekemidler er potensielt skadelige, og bør brukes med forsiktighet. Og kun av tannleger.

Begge resolusjonene ble senere vedtatt.

European regional organisation

European Regional organisation – ERO – er regnet for å være en velorganisert og sterk stemme innen FDI. De er 35 nasjonale medlemsforeninger og har som mål å arbeide for at alle de 52 europeiske nasjonene blir medlemmer. ERO ønsker å representere alle europeiske land. De har en rekke arbeidsgrupper og flere av dem trekker opp viktige retningslinjer innen tanhelsepolitikken. En av arbeidsgruppene arbeider bl.a. med en undersøkelse hvor de forsøker å skaffe en oversikt over hva som inngår i tannlegeutdanningen i de forskjellige europeiske land. Her er det store variasjoner, ikke bare når det gjelder lengde på den

vitenskapelige og den kliniske delen av utdannelsen.

En annen gruppe utreder bruken av tannpleiere i tannlegepraksiser. Et kontroversielt tema i mange land, og det er mange ulike tradisjoner og utdanninger. – Hvor mange skal egentlig dele pizzaen? spurte den bulgarske representanten, fra et land med liten tradisjon for tannpleiere.

Jørn A. Jørgensen ble ønsket velkommen på vegne av Norge, og oppfordret til å delta som medlem.

En del av tiden til også dette møtet ble brukt til å diskutere FDI-presidentens skandaløse oppførsel og økonomien. Hadde dette med kulturforskjeller eller vett og forstand å gjøre? En hundre år gammel organisasjon lander forhåpentligvis på beina.

Arbeidsgruppene er ellers listet opp på EROs hjemmeside www.erodental.org hvor en kan få en oversikt over hovedtemaene.

En ny overraskelse

FDI-kongressen i 2012 ble flyttet fra Geneve til Hong Kong. Korea hadde på dette tidspunktet allerede sagt ja til å holde kongressen i 2013. Hadde de visst at kongressen året før skulle ligge så tett på som i Hong Kong, hadde de aldri sagt ja. De ligger i samme region, og konkurrerer om de samme ressursene. Unnskyldninger ble gitt, men Koreaerne ønsket reforhandlinger.

Istanbul hadde også vært en konkurrent til kongressen i 2012, og følte seg urettferdig behandlet over å ikke ha fått den. Forklaringen var at Hong Kongs hadde et stort fortrinn. De kunne stille med en bankgaranti på en million sveit-

Norge ved Jørn André Jørgensen ble ønsket velkommen som mulig medlemmer av ERO, hvor vi bare er tilhørere.

siske franc. Hvem andre kunne frem-skaffe en slik garanti? Ingen.

Heller ikke Hong Kong, skulle det vise seg. Men det fikk ingen vite før dagen etter.

Hvem styrer egentlig økonomien?

Det avsløres etter hvert at ingen i styret har innsyn i enkeltkontrakter eller økonomiske dokumenter. Det blir det en forandring på etter dette møtet, etter initiativ fra Norge og Estland.

President Vianna drives fra skanse til skanse. Noen stiller spørsmålet om det var noen som visste at det ikke fantes et dokument hvor én million sveitserfranc var nevnt. Vianna synes dette går for vidt, og sier at i FDI har de ett stort problem, og det er medlemmer som graver og spør og lager problemer, slik at styret aldri får arbeidsro.

– En kongress skal være en kilde til inntekter, ikke en kilde for hjerteinfarkt, sukket speakeren.

Mistillit til presidenten

– Det er vanlig at man forlater sin stilling hvis man ikke har tillit, sier delegaten fra Uruguay. En annen ber Vianna legge fram et forslag til løsning eller trekke seg.

Da sprekker presidenten.: – Dette er svært spesielt. Min samvittighet er gulende ren. Du har alltid vært et problem! Jeg går ikke av! Ingen skal være dommer over min ære!

Speakeren ber talerne tenke på organisasjonens fremtid.

Den bulgarske representanten påpekte at i Bulgaria er det vanlig å ha referater fra viktige møter, og det bør man innføre i FDI også.

– Dette går fra å være såpeopera til å bli en skrekkfilm, sa et rystet rådsmed-

To fornøyde mexicanske tannleger.

lem, tyskeren Peter Engel. På spørsmål om hvem i styret som visst hva og når, får vi lite svar. Den avgåtte generalsekretæren har undertegnet en del papirer, og ikke undertegnet andre. Presidenten forteller igjen at han har gjort sitt beste for å hjelpe til, og har skrevet under det han har fått beskjed om.

– Slik gjør man da i alle organisasjoner! tordner han.

– Nei, det gjør man ikke, sier en spansk representant.

Den tyrkiske representanten vil igjen ha en unnskyldning for at FDI i 2012 ikke skal gå i Istanbul. – Vi er forbigått to ganger. Dette er manipulasjon! Så hva var det som var så mye bedre i Stockholm og Hong Kong? Unnskyld, men vi er ikke idioter. Takk!

NTFs visepresident Jørgensen og den estlandske representanten, Piret Väli, har i mellomtiden hatt et møte, og kommet fram til et forslag til resolusjon for å bedre transparens og kontroll av økonomien av FDI. Den får støtte av den britiske, hollandske, finske danske og flamske delegasjonen. Under selve møtet slutter delegasjonene fra Israel,

Utstillingen var godt besøkt og stor. Her er en av Dentsplys representanter, kledd på en måte som kanskje ikke ville gått helt hjem i Norge.

Sør-Afrika, Litauen, Japan, New Zealand, Polen, Frankrike og Tyskland seg til.

Forslaget blir som vanlig diskutert – ordet moral må inn. Styret skal være moralsk ansvarlig. En annen kan ikke akseptere ordet Sustainability, et styre kan ikke være ansvarlig for alt som blir gjort i fortid og fremtid. Og moralsk? Hva betyr det? Nei, dette er altfor sterke ord. En tysk delegat tar ordet og forklarer at dette ikke er noe å hisse seg opp over. Dette er en resolusjon, en retningslinje, det har ikke noe å gjøre med økonomiske og rettslig ansvarlighet.

Det ender med at resolusjonen blir vedtatt med overveldende flertall. FDI's rådsmedlemmer og styre har fra nå av rett til å se kontrakter og dokumenter slik at de har et grunnlag for å ta beslutninger.

Så gjennomføres endelig valgene på medlemmer av de forskjellige rådene, og møtet som skulle vart i tre timer har nå vart i tolv.

Valg

Norges representant, Harry-Sam Seliowitz, velges som førstemann inn i Science committee, etter en intens uke med god, gammeldags valgkamp. Den

800 år gammel aztekisk oljekrukke.

Folkeliv i Mexico city.

norske delegasjonen har trykket hender og snakket seg gjennom formelle og uformelle møter for å synliggjøre budskapet og sikre seg stemmer. Det er et stort arbeid som er lagt ned både på selve kongressen og i forkant, ikke minst av NFTs informasjonssjef, for å gjøre delegaten og valggrunnlaget så synlig så mulig. Rolstad og Selikowitz har tatt en rekke initiativ overfor Helse- direktoratet og FDI hele året når det gjelder non-communicable diseases.

Ikke-smittsomme sykdommer

Så kommer siste og en av de viktigste postene på programmet: Sesjonen Non communicable diseases – Ikke smittsomme sykdommer, hvor Harry-Sam Selikowitz' er en av de tre foredrags- holderne. Litt stolte ser vi at sesjonen er Co-hosted by the Norwegian Dental Association».

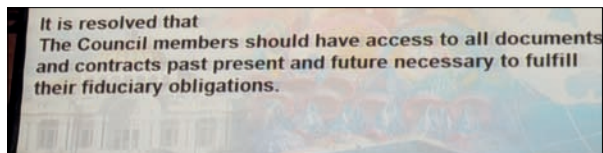
Til tross for at det er blitt lørdag ettermiddag, er foredraget godt besøkt, og tannleger fra både Mexico, Paraguay og New Zealand tar ordet i spørsmålsrunden etterpå. Mexico har omtrent like mange tannleger som Norge, men ca. 112 millioner innbyggere. Tannlegedekningen er med andre ord svært forskjellig fra Norge, slik den er i store deler av verden. Problemene har andre dimensjoner. Amalgam er eksempelvis en helt annen debatt i land hvor folk flest ikke har råd til å bruke kompositter og glassionomerer. Samti-

dig er problemstillingene ofte de samme.

Tannhelseverdenen har med felles innsats har klart å få to ord om tannhelse inn i FNs statement om NCDs. Det var beregnet hele to dager til å snakke om NCDs på FNs toppmøte, og det er første gang det blir satt av så mye tid siden HIV/aids var et tema. Oral diseases er plassert mellom øyesykdommer og nyresykdommer, oral diseases og har de samme risikofaktorer som en hel del andre ikke-smittsomme sykdommer. «Common Risk Factor Approach» – Sykdommene kan forebygges, og behandles og adresseres samtidig.

Det er et skifte i hva de viktigste utfordringene er: fra akutte smittsomme sykdommer, til ikke-smittsomme sykdommer og livsstilssykdommer. Fra sykdommer som malaria og polio, til cardiovasculære sykdommer, kreft og diabetes. En rekke av disse sykdommene kan forebygges. NCDs har en epidemisk utbredelse, og må adresseres på en annen måte enn akutte sykdommer.

– Tannleger må være pådrivere for informasjon om helseskadelige vaner, sier Selikowitz, og bruker sukkerinnholdet i barnemat som eksempel. Det er en risikofaktor for en lang rekke sykdommer, også tannhelse.

En av de tre resolusjonene som det ble stemt over hvor initiativtakerne var Norge og Estland.

– Det kan virke som om tannleger verden over har internalisert bildet av underlegenhet som den medisinske profesjonen har når det gjelder de fleste andre profesjoner. Oral helse er viktig i seg selv, ikke bare fordi det har forbindelse til andre systemiske sykdommer, kommenterte Benzian Habib, tilhører på møtet, som også skulle snakke i FN i New York senere i uka.

– Men er den medisinske profesjonen klare til å akseptere tannlegenes innspill? Fordelingen av oppgaver og roller vil avhenge av de profesjonelle organisasjonene og nasjonale vaner, sa han. Det vil ta tid for helsesystemene å venne seg til dette.

Initiativet til sidearrangementet til FN, som også omhandler tannhelse, ble tatt av presidenten i Tanzania. Dette viser at selv små land kan gjøre en forskjell.

Hvilke mål skal vi ha for oral helse de neste ti, tyve og tretti årene? Med dette ble sesjonen avsluttet.

Kongressen

Årets kongress var forespeilet å være den største i historien, med mer enn 40 000 tannleger fra hele verden. Hvor mange som faktisk kom er ennå ikke klart. Utstillingen trakk i alle fall et publikum på 30 000. Det kom en ganske stor gruppe fra Norge, det var 80 forelesere, 11 parallelle sesjoner og en stor dentalutstilling med 200 utstillere. Alle deltakere vi snakket med fortalte om et vellykket og variert fagprogram.

Det var sosiale arrangementer hver kveld, og her møttes spesialister og allmennpraktikere fra Holland, Chicago, Uzbekistan og Tyrkia for diskusjoner og festligheter. Alle rapporter tydet på et vellykket arrangement på denne fronten.

Neste års FDI-kongress vil foregå i Hong Kong, og en bedre anledning til å møte hyggelige kollegaer fra hele verden finnes vel ikke.

Tekst og foto: Kristin Aksnes

Strålende fornøyd med utfallet av valget, fra venstre: Harry-Sam Selikowitz og Morten H. Rolstad.